

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Jarosław Góral

Sędziowie: SA Ewa Plawgo

SA Maria Mroziak - Sztykiel /spr./

Protokolant: sekr.sąd. Łukasz Jachowicz

przy udziale prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2016 r.

sprawy z wniosku **B. K.** urodz. (...) c. Z. i L.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie w związku z decyzją o internowaniu

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 17 listopada 2015 r. sygn. akt XVIII Ko 42/15

I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa na rzecz B. K. dodatkowo tytułem zadośćuczynienia kwotę 6000 (sześć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 marca 2016 r.;

II. w pozostałej zaskarżonej części wyrok utrzymuje w mocy;

III. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

B. K. złożyła wniosek o zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania za szkodę w kwocie 150 tys. zł oraz zadośćuczynienia za krzywdę w wysokości 200 tys. zł z tytułu internowania w czasie stanu wojennego.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 r. sygn. akt XVIII Ko 42/15 zasądził od Skarbu Państwa na rzecz B. K. 6000 zł wraz ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku wykonania decyzji Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej z dnia 17 maja 1982 r. o internowaniu; w pozostałej części wniosek oddalił.

Apelację od tego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni zarzucając wyrokowi niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wydatne podwyższenie zasądzonej na rzecz wnioskodawczyni kwoty z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz zasądzenie stosownego odszkodowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie odnośnie zadośćuczynienia za doznaną przez B. K. krzywdę.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż nie można zgodzić się ze skarżącym jakoby Sąd Okręgowy „nie wyjaśnił wszystkich istotnych okoliczności sprawy”. Stanowisku skarżącego przeczy w sposób zdecydowany zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, który w pełni został uwzględniony przez Sąd I instancji, a apelacja nie wskazała innych dowodów czy okoliczności, które miałyby mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, a które nie zostały uwzględnione przez Sąd Okręgowy.

W sprawie bezspornym jest, że wnioskodawczyni B. K. w czasie stanu wojennego na skutek decyzji Komendanta Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej z dnia 17 maja 1982 r. była internowana do dnia 12 czerwca 1982r. w związku z działalnością opozycyjną.

Bezspornym też jest, że z dniem 17 maja 1982 r. B. K. została dyscyplinarnie zwolniona z pracy na mocy wypowiedzenia z dnia 15 maja 1982r. W październiku 1982 r. ponownie rozpoczęła pracę zawodową w tym samym zakładzie pracy, na tym samym stanowisku i z tym samym wynagrodzeniem co przed zwolnieniem na skutek sądowego przywrócenia do pracy. Za okres pozostawania bez pracy wypłacono wówczas wnioskodawczyni należne jej wynagrodzenie. Sąd Okręgowy nie kwestionuje również twierdzeń wnioskodawczyni co do tego, że w pewien sposób była ona szykanowana przez kierownictwo zakładu pracy, jednak nie uznaje aby było to w takim nasileniu i przez wskazywany przez wnioskodawczynię okres, a przede wszystkim aby między internowaniem wnioskodawczyni a opisywanymi przez nią faktami istniał normalny, bezpośredni związek przyczynowy.

Sąd Okręgowy oddalając wniosek o zasądzenie odszkodowania wykazał jakie okoliczności i dlaczego o tym zdecydowały, swoje stanowisko wszechstronnie i przekonująco umotywowował, a apelacja nie przedstawia argumentów, które mogłyby je podważyć. Należy podzielić pogląd Sądu I instancji, iż szkoda wynikająca z wykonania decyzji o internowaniu, ograniczona jest do normalnych następstw i skutków bezpośrednio wynikających z wykonania decyzji o internowaniu. Zarówno Sąd Najwyższy, jak i sądy powszechne konsekwentnie przyjmują, że szkoda i krzywda, o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego powinna w sposób bezpośredni wynikać z internowania. Przepis ten jednoznacznie bowiem stanowi, że szkoda i krzywda, za którą przysługuje represjonowanemu odszkodowanie (także zadośćuczynienie) musi „wynikać z wykonania orzeczenia albo decyzji o internowaniu”, tym samym przepis ten ogranicza możliwość zasądzenia odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wyłącznie do skutków wykonania orzeczenia albo decyzji. W konsekwencji brak jest podstaw do zasądzenia odszkodowania za inne przejawy represji, ale bezpośrednio nie związane z wykonywaniem wydanej decyzji (vide np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 2014 r., V KK 52/15 LEX nr 1469154; z dnia 24 września 2014 r. IV KK 275/14 LEX nr 1521246; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV KK 292/12, Lex nr 1277775; z dnia 17 października 2012 r., sygn. akt IV KK 212/12, Lex nr 1226741).

Sąd Okręgowy nie kwestionuje, iż utrzymywanie wynagrodzenia wnioskodawczyni na tym samym poziomie przez pewien okres pełnoetatowej pracy wiązało się z jej działalnością opozycyjną, jej „nieugodową postawą” wobec kierownictwa zakładu pracy. Bezsporne też jest, że wnioskodawczyni otrzymuje emeryturę w najniższej wysokości, na co jak trafnie wykazał Sąd Okręgowy miały wpływ konkretne czynniki. Nie można jednak tych okoliczności utożsamiać ze szkodą wynikającą bezpośrednio z internowania i będącą normalnym jego następstwem, co powoduje, że żądanie wnioskodawczyni i okoliczności je uzasadniające pozostają poza odpowiedzialnością Skarbu Państwa w trybie ww. ustawy lutowej. W tym zakresie wnioskodawczyni nie jest pozbawiona uprawnień do dochodzenia swoich roszczeń na drodze postępowania cywilnego.

Apelacja powołując argument ponoszenia przez B. K. większych kosztów utrzymania w okresie pozostawania bez pracy ze względu na to, że nie otrzymywała ona kartek żywnościowych, nie wykazała nie tylko wysokości tychże kosztów, ale samych faktów z tym związanych. Również wnioskodawczyni nie wykazała tego w toku przewodu sądowego, co

przy uwzględnieniu jej ówczesnej sytuacji osobistej i rodzinnej, tego, że nie wszystkie artykuły żywnościowe były reglamentowane, a także tego, że ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na ubiegającym się o odszkodowanie, nie może skutkować uwzględnieniem wniosku apelacji.

Konkludując – apelacja nie podważyła stanowiska Sądu Okręgowego co do braku przesłanek uzasadniających zasądzeniem na rzecz B. K. odszkodowania w związku z wykonaniem decyzji o internowaniu. Jeszcze raz podnieść trzeba, że brak też podstaw do zasądzenia odszkodowania z mocy art. 8 ust. 1 ustawy lutowej za inne przejawy represji, związane z działalnością na rzecz niepodległego byt Państwa Polskiego, ale bezpośrednio nie związane z wykonywaniem wydanej decyzji o internowaniu. Dlatego w tym zakresie zaskarżonego wyrok podlegał utrzymaniu w mocy.

Natomiast jeśli chodzi o zadośćuczynienie to uwzględniono postulat apelacji o „wydatne podwyższenie” kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia, bowiem tę kwotę podwyższono o 100%. Natomiast apelacja w aspekcie przedmiotowego wniosku została uwzględniona jedynie w części.

Odnosnie zadośćuczynienia podnieść trzeba, że przyznawana suma pieniężna z tego tytułu nie jest z reguły w stanie odzwierciedlić rzeczywistego rozmiaru negatywnych przeżyć, odczuć pokrzywdzonego, ponieważ tego rodzaju szkody niemajątkowej nie da się wprost wycenić. Niewątpliwie zadośćuczynienie musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, ale jednocześnie nie może być wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, a „wartość odpowiednia” w rozumieniu art. 445 § 2 kc, to też wartość utrzymana w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Ocena okoliczności uzasadniających zadośćuczynienie nie może być dokonywana z punktu widzenia subiektywnych przeżyć represjonowanego, a kontrola odwoławcza nie może mieć na uwadze tylko stanowiska skarżącej, iż zasądzone zadośćuczynienie nie zaspokaja jej oczekiwań. Ponadto wskazać też trzeba, w odniesieniu do stanowiska wnioskodawczyni wyrażonego na rozprawie odwoławczej, iż o wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia decyduje indywidualna ocena krzywd, które były udziałem konkretnego pokrzywdzonego, nie zaś kwoty zadośćuczynienia zasądzone pokrzywdzonym w innych sprawach.

Sąd Okręgowy, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, uwzględnił istotne okoliczności, które w sytuacji B. K. mają wpływ na rozstrzygnięcie w zakresie zadośćuczynienia. Uwzględnił też okoliczności wskazywane w apelacji. Jednak wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia przy pogłębionej analizie wskazanych przez Sąd I instancji okoliczności nie może być uznana za adekwatną rekompensatę do rozmiaru krzywdy i stopnia dolegliwości dla wnioskodawczyni. Niewątpliwie przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia nie bez znaczenia jest czasokres internowania, jednak długość tej izolacji nie jest czynnikiem determinującym rozstrzygnięcie. Nie można bowiem pominąć, że początkowy okres internowania powoduje największy stres i krzywdę psychiczną dla represjonowanej osoby, ponadto należy też nadać właściwą rangę okolicznościom towarzyszącym internowaniu, niepewności odnośnie przyszłej sytuacji, co stanowi dodatkową dolegliwość, bezprawnemu oderwaniu od środowiska rodzinnego i zawodowego, przykrościom i przeżyciom związanym z internowaniem. Dlatego uwzględniając te okoliczności Sąd odwoławczy orzekł jak w punkcie I wyroku, uznając w pozostałym zakresie żądanie wniosku za wygórowane.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 437 § 2 kpk orzeczono jak w wyroku. O kosztach orzeczono z mocy art. 13 ww. ustawy lutowej.

.

.